

PSYKIATRIIN

Birgith Lassen

Journalistur

Barbara Holm

Redaktørur á Vikuskiftis Sosialinum

Psykiatriin, hvussu hevur tú tað?

Ein keta er ikki sterkari, enn sítt veikasti lið. Man eitt samfelag vera sterkari, enn sín veikasti borgari?

Tað eru tvey ár síðan, at vit bygdu eitt nýtt Fountain House í Føroyum. Her kunnu tey, sum hava óró í sinninum, hittast í dagtímunum og fáa hjálp á ymiskan hátt. Tað eru yvir 60 ár síðani, at vit góvust at senda sálarsjúk av landinum og niður á Rødbýgaard til viðgerðar. Sjónlig framgongd er á psykiatriskum økinum, men kanska hava vit eitt kollektiv minni, sum røkkur longur aftur, enn vit halda.

Tí hóast vit royna við vælmeinandi átøkum at inkludera sálarsjúk, eru sálarsjúk ikki roknað við í okkara stóru og penu felagsmynd. Sálarsjúk eru roknað sum útskotini; Tey, sum eru sjúk í høgðinum. Tey, sum vit ikki kunnu identifisera okkum við. Tey, sum vit velja at velja frá.

VikuskiftisSosialurin varpar hesaferð ljós á psykiatriina. Vit hava tosað við sjúklingar, avvarðandi, sálarfrøðingar og felagsskapir. Hóast psykiatriin hevur ment seg, eru korini enn úti av lagi vánalig, eru tey øll samd um. Avvarðandi góðtaka ikki, at politikarar pynta uppá núverandi støðu við at minna okkum á, hvussu ring psykiatriin plagdi at vera. Sjúklingar góðtaka ikki, at politikarar skúgva tey til viks. Starvsfólk á

psykiatriska deplinum góðtaka ikki, at játtanin til psykiatriin verður skerd, tá tað júst er her okkara veikastu liggja.

VikuskiftisSosialurin hevur tosað við fleiri avvarðandi, sum ørkymlað brenna inni við ákærum til psykiatriina, men ikki tora at leggja navn til sína søgu, tí tey ræðast, hvørjar avleiðingar hetta fær fyri sjúklingin. VikuskiftisSosialurin hevur tosað við fólk frá einum almennum stovni, sum halda, at tað er púra burturvið at byggja ein nýggjan psykiatriskan depil, tá pengarnir ikki eru til at byggja ein nóg góðan bygning. Men heldur ikki tey tora at leggja navn til sínar ákærum, tí tey eru bangin fyri at verða revsað av politisku skipanini.

Psykiatriin liður. Hon liður undir, at vit ikki hugsa sálarsjúk inn í felagsmyndina. Og hon liður undir, at fólk ikki tora at siga sína meining, tí politiska skipanin revsar tey, sum tala at. VikuskiftisSosialurin torir at tala at. Í dag varpa vit ljós á psykiatriina.

Hvussu hevur tú tað í dag, psykiatriin?

PSYKIATRIIN VERÐUR SPAKU- LIGA KVALD

Støðan á psykiatriska deplinum á Landssjúkrahúsinum er so ring, at bæði sjúklingar, avvarðandi og starvsfólk nú tala at og rópa um hjálp. Gera vit ikki okkurt við trupulleikan nú, fer hetta at vinda og uppá seg og sjúklingarnir gerast sjúkari og sjúkari. Hetta sigur Bárður Persson í samrøðu í temasiðunum hesaferð

BIRGITH LASSEN

Bárður Persson hevur sjálvur ligið á psykiatriska deplinum, og harmast bæði um teir fysisku karmarnar á deildini, men eisini um psykiatriina sum heild.

– Eg ræðist avleiðingarnar av, at vit blíva við at gloyma tey sálarlugu sjúku. Øll tøl úr útlondum vísa, at fleiri og fleiri gerast sálarluga sjúk, men her heima taka vit ikki trupulleikan í álvara, sigur hann. Hann ræðist, at samfelagið fær eina ovurstóra byrðu um nøkur ár, tá avleiðingarnir eru blivnir so mikið álvarsamir, at man ikki longur kann ignorera teir.

Eisini Sinnisbata talar at.

– Høvdur vit raðfest hetta økið eitt sindur, eri eg vís í, at vit høvdur havt nógvar færri sjálmorð og tvingilsinnleggingar, sigur Súsanna Olsen, forkvinna í Sinnisbata. Hon heldur, at støðan líkist ongum, sum hon er nú, og hon eftirlýsir eina politiska reaktión

Ein dansk kanning vísir, at ein øktur innsatsur á økinum ger sjúkrareguna hjá sjúklinginum munandi styttri. Hetta er upp á sikt bæði betri og biligari fyri samfelagið, staðfestir kanningin.

Nýggjur bygningur pyntar uppá trupulleikarnar

Um trý ár stendur eftir ætlan ein nýggjur sjúkrahúsbygningur í Sandágerði. Tá fær psykiatrisk depilin munandi betri fysiskar karmar, men allíkavæl eru

starvsfólk á psykiatriska deplinum ónøgd við komandi bygningin.

– Man hevur spart alt ov nógv, so nýggju tekningarnar eru langt frá upprunaligu ætlanunum, sigur Tórmóður Stórá. Hann harmast um, at man ikki hevur biðið um størri játtan.

– Hóast nýggi bygningurin fer at vera flottur og nógvar betri enn okkara núverandi bygningurin, eri eg í eini tvístøðu. Tí bygningurin er langt frá nóg góður til at hýsa einum nútímans psykiatriska depli og tí virksemin, sum fylgir við, sigur hann.

Men Sirið Stenberg ætlar ikki at endurskoða ætlanirnar, og hon heldur ikki, at ein eyka játtan hevði hjálpt nakað.

– Hesin nýggi bygningurin er flottur, stórir og nógvar betri enn tann núverandi bygningurin. Eg haldi ikki, vit skulu byrja at gremja okkum, tí tað ger bara, at bygningurin verður útsettur. Eg ræðist simpulthen, at bygningurin ikki verður til nakað, um vit ikki fara í gongd nú, sigur Sirið Stenberg, landsstýrskvinna í Heilsumálum.

– Tað harmar meg, at eingin tekur hetta í álvara. Vit verða spakuliga kvald her úti, sigur Tórmóður Stórá, leiðari á psykiatriska deplinum.

Temasiðurnar í Vikuskiftis Sosialinum hesaferð varpar ljós á psykiatriina. Les alt á komandi síðunum.

So nógvir
føroyingar
eru í
psykiatriskari
viðgerð:

483 fólk
um árið

So nógvir
føroyingar
verða
innlagdir:

361
um árið

So nógvan
heiligvág taka
føroyingar móti
tunglyndi:

2.650
dosir
um dagin